

ΜΑΘΗΜΑ: «Τεχνολογίες της Πληροφορίας»
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Αικατερίνη Τοράκη, Μάριος Πούλος

**«Νέοι Ρόλοι και Δεξιότητες των Επαγγελματιών
Πληροφόρησης»**

Φοιτητές: Νταής Αντώνης
Παπαδόπουλος Δημήτρης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή	3
2. Εξέταση του ρόλου των Επαγγελματιών Πληροφόρησης.....	3
3. Ρόλοι και δεξιότητες των Επαγγελματιών Πληροφόρησης.....	7
3.1 Προσδιορισμός των βασικών δεξιοτήτων.....	8
3.2 Παρουσίαση των σημαντικότερων δεξιοτήτων των Επαγγελματιών Πληροφόρησης	10
3.2.1 Επαγγελματικές δεξιότητες.....	10
3.2.2 Ικανότητα αξιολόγησης	11
3.2.3 Ικανότητα επικοινωνίας, διαπραγμάτευσης και συνεργασίας	12
3.2.4 Έμφυτες ικανότητες και δεξιότητες.....	14
4. Ικανότητες και δεξιότητες των Επαγγελματιών Πληροφόρησης στη διαχείριση των Ψηφιακών Βιβλιοθηκών	16
5. Συνεισφορά της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση των δεξιοτήτων των Επαγγελματιών Πληροφόρησης	20
5.1 Πως οι αλλαγές στην εκπαίδευση μπορούν να βοηθήσουν τους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης	20
5.2 Οι αλλαγές στα προγράμματα σπουδών στο διεθνή χώρο.....	21
5.3 Οι αλλαγές στα προγράμματα σπουδών στον Ελληνικό χώρο	25
6. Συμπεράσματα	27
7. Βιβλιογραφία	28

1. Εισαγωγή

Τις δυο τελευταίες δεκαετίες έχουν επέλθει ριζικές αλλαγές στο επάγγελμα της Πληροφόρησης ως προς τα μέσα που χρησιμοποιεί και τις υπηρεσίες που παρέχει. Η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση θα πρέπει να λάβει υπόψη της τις νέες γνωστικές, κοινωνικές και διαμορφωμένες διαδικασίες και να υιοθετήσει μια νέα οπτική, η οποία θα εντάσσει χρήστες, τεχνολογία και επαγγελματίες της πληροφόρησης στο πλαίσιο ενός κοινωνικά δομημένου, σύνθετου περιβάλλοντος (Myburgh 2003).

Στο επάγγελμα της πληροφόρησης διαμορφώνεται ένας κυρίαρχος λόγος ο οποίος επιβάλλει τον επανακαθορισμό των δεξιοτήτων του βιβλιοθηκονόμου (Harris 2001). Ο Biddiscombe (2001) από την πλευρά του, αναφέρεται στην ανάγκη της διατήρησης των βασικών δεξιοτήτων και της δυνατότητας βελτίωσης αυτών: *«Υπάρχει η ανάγκη να διατηρηθούν οι πιο ουσιαστικές δεξιότητες των βιβλιοθηκονόμων, διότι αυτές καθιέρωσαν το επάγγελμα και κατ' επέκταση συνέβαλλαν στην απόδοση ανάλογου σεβασμού από όλες τις κοινωνίες; οι βιβλιοθηκονόμοι επίσης θα πρέπει να διατηρήσουν την ευελιξία στις επαγγελματικές τους δεξιότητες, την αποδοχή των νεωτερισμών στον τομέα τους και την προσαρμογή των υπηρεσιών που παρέχουν στις ανάγκες των χρηστών».*

Η απόκτηση ειδικών δεξιοτήτων η οποία επιτυγχάνεται με την εκπαίδευση, την προσωπική προσπάθεια και τις ευκαιρίες στον εργασιακό χώρο, θα δώσει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του συνεχώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος της πληροφόρησης.

2. Εξέταση του ρόλου των Επαγγελματιών Πληροφόρησης

Οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης βλέπουν υπό διαφορετική οπτική γωνία τις αλλαγές που υφίσταται ο τομέας τους. Ορισμένοι βλέπουν τις Νέες Τεχνολογίες σαν απειλή, ενώ άλλοι τις θεωρούν σαν μια μεγάλη επαγγελματική ευκαιρία και πρόκληση.

Πολλοί Επαγγελματίες της Πληροφόρησης φοβούνται ιδιαίτερα για το μέλλον τους, λόγω της ευρείας εφαρμογής των νέων τεχνολογιών, της συλλογικής μείωσης του προσωπικού, την εξωτερική ανάθεση εργασιών καθώς και άλλων παραγόντων. Ωστόσο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι προοπτικές για το επάγγελμα της Πληροφόρησης δεν ήταν ποτέ καλύτερες. Μέσω της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών

το επάγγελμα θα βρει τον κατάλληλο τρόπο για να αλλάξει ριζικά την επικρατούσα αντίληψη για τους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης (Hyams 1996).

Επιπλέον, υπάρχει και ο φόβος της εξάλειψης του επαγγέλματος. Οι Επαγγελματίες της Πληροφόρησης αντιδρούν απέναντι στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον με διαφορετικούς τρόπους. Η Fourie (1999) στο άρθρο της για την αποδιαμεσολάβηση διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες αντίδρασης των επαγγελματιών:

- Άγνοια, παθητικότητα και διακύβευση των αξιώσεων τους.
- Εκτέλεση εντελώς διαφορετικών και εναλλακτικών επιλογών σταδιοδρομίας από τον τρέχοντα ρόλο τους.
- Ερμηνεία γνωμών και εικασιών.
- Σενάρια και μελλοντικές προβλέψεις.
- Αναλύσεις σχετικά με το πώς οι άλλοι επαγγελματίες αντιδρούν στις αλλαγές.
- Συλλογισμός όσον αφορά στο παρελθόν.

Ο συλλογισμός όσον αφορά στο παρελθόν εστιάζεται στα ακόλουθα σημεία:

- Οι Επαγγελματίες της Πληροφόρησης πιστεύουν ότι διαθέτουν το κατάλληλο σύνολο δεξιοτήτων για να ανταποκριθούν στις αλλαγές, αλλά για κάποιο λόγο δεν επιτυγχάνουν να πείσουν το κοινό για τις ικανότητές τους. Η αλήθεια είναι ότι οι δεξιότητες που απαιτούνται για την οργάνωση και πρόσβαση στην γνώση είναι ακόμα πιο αναγκαίες αυτήν την εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται ως εποχή της πληροφοριακής έκρηξης. Οι απαιτήσεις όσον αφορά στις δεξιότητες ταξινόμησης και οργάνωσης των πληροφοριών που βρίσκονται σε ιστότοπους έχουν αυξηθεί σημαντικά και κατά συνέπεια τόσο οι Επαγγελματίες της Πληροφόρησης όσο και οι χρήστες του Ιστού αναμένεται να επωφεληθούν ιδιαίτερα από αυτήν τη νέα κατάσταση.
- Οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης φαίνεται να έχουν μία φτωχή δημόσια εικόνα, η οποία σχετίζεται με στερεότυπα που διέπονται από χαρακτηριστικά γνωρίσματα όπως, η εσωστρέφεια, η έλλειψη εμπιστοσύνης και οι ελλειπείς δεξιότητες επικοινωνίας.
- Πολλοί Επιστήμονες της Πληροφόρησης δε διαθέτουν τις λεγόμενες βασικές δεξιότητες (key skills), δηλαδή τις δεξιότητες που σχετίζονται με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών, όπως του Διαδικτύου και των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ο Walton et al. (1996) αναφέρει την έκπληξη του σχετικά με το

χαμηλό επίπεδο των μεθόδων της διαδικτυακής εκπαίδευσης και της άγνοιας των πιθανών επιπτώσεών τους για τους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης. Οι Parker & Jackson (1998) υποστηρίζουν ότι όχι μόνο υπάρχουν Επαγγελματίες της Πληροφόρησης που στερούνται των δεξιοτήτων της Νέας Τεχνολογίας, αλλά και ότι υποφέρουν από τεχνοφοβία. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι, η ανάγκη για δεξιότητες που σχετίζονται με τις Νέες Τεχνολογίες εκφράστηκε αρκετά νωρίς, ήδη κατά την εισαγωγή των πρώτων σε κατάσταση σύνδεσης (online) βάσεων δεδομένων.

Στη βιβλιογραφία αναφέρεται πως οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης καθυστέρησαν σημαντικά να υιοθετήσουν τις Νέες Τεχνολογίες. Οι Finlay & Finlay (1996) κατέληξαν στο συμπέρασμα πως οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης δεν είχαν ενσωματώσει την τεχνολογία του Διαδικτύου στο χώρο των υπηρεσιών πληροφόρησης και κατά συνέπεια δεν ήταν σε θέση να αποκομίσουν τα οφέλη από τη χρήση του στις καθημερινές τους εργασίες. Όσον αφορά σ' αυτό το ζήτημα υπάρχουν διάφορα παραδείγματα:

- Η ανάγκη για εκπαίδευση τελικών χρηστών έχει ήδη αναγνωριστεί με την εμφάνιση των πρώτων σε κατάσταση σύνδεσης (online) βάσεων δεδομένων, στη συνέχεια με τις βάσεις δεδομένων σε CD-ROMs και τα τελευταία χρόνια με τη δημιουργία του Παγκόσμιου Ιστού. Η ανάγκη αυτή γίνεται σήμερα ακόμη πιο επιτακτική, λόγω της ανάπτυξης Διαδικτυακών πυλών, εσωτερικών δικτύων (intranets), και γενικότερα της έρευνας.
- Η ανάγκη για Τρέχουσες Υπηρεσίες Ενημέρωσης (Current Awareness Services CAS) έχει αναγνωριστεί ήδη από την περίοδο της δεκαετίας του '70.
- Εδώ και αρκετά χρόνια οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης γνωρίζουν πως οι χρήστες έχουν διαφορετικές ανάγκες πληροφόρησης, οι οποίες κυμαίνονται από ανάγκες ψυχαγωγίας μέχρι πληροφοριακές ανάγκες που είναι απαραίτητες για την επιβίωσή τους.
- Εδώ και πολλά χρόνια θεωρείται ότι οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης είναι τα κατάλληλα άτομα για την οργάνωση του Παγκόσμιου Ιστού και την πρόσβαση στις πληροφορίες.
- Για αρκετό καιρό υπήρξε διαφωνία σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονταν σε απομακρυσμένους χρήστες και εκπαιδευόμενους. Σήμερα, με την ύπαρξη των

ψηφιακών βιβλιοθηκών οι υπηρεσίες προς τους απομακρυσμένους χρήστες και εκπαιδευόμενους έχουν βελτιωθεί σημαντικά.

Αυτές είναι μόνο μερικές από τις πολλές αλλαγές που επηρεάζουν το επάγγελμα των Επιστημόνων της Πληροφόρησης. Το ζήτημα είναι πώς θα προετοιμαστούν πιο κατάλληλα οι σπουδαστές της Επιστήμης της Πληροφόρησης, έτσι ώστε να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες αλλαγές, στην πράξη, πιο αποτελεσματικά και πιο έγκαιρα. Μια αργή ανταπόκριση σε αυτές τις αλλαγές μπορεί να επιφέρει ένα εντελώς διαφορετικό αποτέλεσμα. Αντί για παράδειγμα να προετοιμάζονται για συνεργατική ανεύρεση πληροφοριών και συνεργατικά περιβάλλοντα πληροφόρησης, οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης σήμερα, εστιάζουν την προσοχή τους στην κατάλληλη διαχείριση των ιστοτόπων ή στην κατάλληλη παροχή οδηγιών στους χρήστες για την καλύτερη χρήση του Διαδικτύου. Ωστόσο, τέτοιες δεξιότητες θα έπρεπε να διατίθενται από τους Επιστήμονες της Πληροφόρησης ήδη από τα τέλη του 1994.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους οι Επιστήμονες της Πληροφόρησης δεν ακολουθούν τις σύγχρονες εξελίξεις. Ανάμεσα σε αυτούς συγκαταλέγονται η αδράνεια, η νωθρότητα, η έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος και η ανικανότητα εκμετάλλευσης κατάλληλων ευκαιριών. Ο Hyams (1996) υποστηρίζει ότι, η ανικανότητα των Επιστημόνων της Πληροφόρησης να ανταποκριθούν στους νέους τους ρόλους οφείλεται στους ίδιους. Κάτι τέτοιο μπορεί εν μέρει να αληθεύει, όμως ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης καταλογίζεται και στις εκπαιδευτικές μεθόδους που ακολουθεί η επιστήμη αυτή.

Οι προσπάθειες για την απόκτηση των δεξιοτήτων των Επιστημόνων της Πληροφόρησης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και την αποτελεσματικότητα των παλαιότερων ανάλογων προσπαθειών. Μία τέτοια πρακτική μπορεί να δείξει ποιοι είναι οι σημαντικοί παράγοντες για την απόκτηση των δεξιοτήτων, σε ποιο βαθμό είναι αυτοί οι παράγοντες σημαντικοί, και ποιοι είναι οι λιγότερο αποδοτικοί. Παραδείγματα παλαιότερων προσπαθειών για την απόκτηση δεξιοτήτων των Επιστημόνων της Πληροφόρησης αποτελούν:

- Η έκδοση καταλόγων των απαιτούμενων εργασιών και ικανοτήτων (από επίσημους Οργανισμούς).
- Η αναθεώρηση του εκπαιδευτικού προγράμματος σπουδών.
- Η παροχή ευκαιριών για συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

- Η εφαρμογή διαφόρων τεχνικών, όπως τα σενάρια και η πρόγνωση.

Παρόλο που οι παραπάνω αυτές πρακτικές μπορούν να βοηθήσουν τους Επιστήμονες της Πληροφόρησης σε ένα μεγάλο βαθμό, ωστόσο δε λύνουν το πρόβλημα, διότι οι περισσότεροι Επαγγελματίες της Πληροφόρησης δεν είναι έτοιμοι να αναλάβουν τους νέους τους ρόλους. Για το λόγο αυτό, ίσως είναι σκόπιμο η προετοιμασία των επιστημόνων του τομέα να γίνεται πιο έγκαιρα, κατά τη φάση των σπουδών, μέσω ενός κατάλληλα διαμορφωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος, το οποίο εστιάζει περισσότερο σε επίκτητες δεξιότητες.

3. Ρόλοι και δεξιότητες των Επαγγελματιών Πληροφόρησης

Η διαμόρφωση των νέων ρόλων των επαγγελματιών πληροφόρησης δε σχετίζεται μόνο με το Διαδίκτυο, την ψηφιακή εποχή και τις ανάγκες των πολιτών μιας κοινωνίας. Επιπλέον, προσδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της εκπαίδευσης και στην άσκηση πίεσης για περαιτέρω βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το ζητούμενο επομένως είναι η κατάρτιση άρτιων ρόλων και η ανάγκη ισορρόπησης των παραδοσιακών ρόλων μ' αυτούς που παράγαν οι Νέες Τεχνολογίες. Στην πραγματικότητα, όποιοι και αν είναι οι ρόλοι, θα πρέπει να διέπονται από συνοχή. Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν τις ικανότητες και τις τυχόν αδυναμίες που παρουσιάζουν. Η κατάσταση αυτή θα απαιτήσει, οι επαγγελματίες της πληροφόρησης να αποκτήσουν επίκτητες δεξιότητες. Το συμπέρασμα επομένως είναι ότι, δεν μπορεί όλοι οι επαγγελματίες της πληροφόρησης να είναι εξοικειωμένοι με τις Νέες Τεχνολογίες, αλλά ούτε και ο καθένας τους μπορεί να διαθέτει την ικανότητα άσκησης πίεσης, προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση των κοινοτήτων εκείνων που έχουν ελλιπή πληροφόρηση. Έτσι, εάν κάποιος για παράδειγμα δε διαθέτει επαρκής δεξιότητες προκειμένου να σχεδιάσει ένα εσωτερικό δίκτυο (intranet), τότε ίσως θα πρέπει να στραφεί προς την κατεύθυνση παροχής κατάλληλων οδηγιών σε αρχάριους και σε παιδιά, όσον αφορά στη χρήση του Διαδικτύου.

3.1 Προσδιορισμός των βασικών δεξιοτήτων

Οι βασικές δεξιότητες μπορούν να γίνουν αντιληπτές χωρίζοντας τις σε δυο επίπεδα. Υπάρχουν οι γενικές δεξιότητες (generic skills), οι οποίες αποκτιούνται όταν αποφοιτήσει κανείς από οποιαδήποτε σχολή. Σ' αυτές περιλαμβάνεται η ικανότητα επικοινωνίας, χρήσης των νέων τεχνολογιών και επίλυσης προβλημάτων. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν και οι επικεντρωμένες δεξιότητες ανά επιστημονικό πεδίο (subject-specific key skills). Οι δεξιότητες αυτού του είδους αποκτούν ιδιαίτερη σημασία σε εκείνους τους επιστημονικούς τομείς, στους οποίους υπάρχει άμεση επαφή με το αντικείμενο μέσω πρακτικής εξάσκησης και τέτοια αντικείμενα μπορεί να είναι η ιατρική, η νομική, όπως και η βιβλιοθηκονομία.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία, η οποία κάνει λόγο για τις δεξιότητες που απαιτούνται στον τομέα της βιβλιοθηκονομίας, είναι μέχρι τώρα απλά πληροφοριακή. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχει γίνει πλήρως κατανοητή και ιδιαίτερα χρήσιμη για τους υπάρχοντες φοιτητές και τους εξασκούμενους, ώστε να υποστηρίξουν τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

Ο Fisher (2004) συνοψίζει τις ειδικές και γενικές δεξιότητες των επαγγελματιών πληροφόρησης στον ακόλουθο πίνακα:

Δεξιότητες Πληροφόρησης	Γενικές Δεξιότητες
Διαχείριση γνώσης Αρχιτεκτονική συστημάτων Τεχνολογίες επικοινωνιών & πληροφόρησης Παραδοσιακές επαγγελματικές δεξιότητες	Διαχείριση προγραμμάτων Σχεδιασμός & αξιολόγηση Διοίκηση ανθρώπινων πόρων Ικανότητα αναζήτησης Προσφορές & προτάσεις
Θεματική εξειδίκευση & Τεχνογνωσία Διαχείριση συλλογής Περιγραφή συλλογής Παραδοσιακές επαγγελματικές δεξιότητες	Ικανότητα κριτικής ανάλυσης Συλλογισμός/συνθετική ικανότητα Σχεδιασμός & αξιολόγηση Ανάλυση Επίλυση προβλημάτων Έρευνα
Τεχνολογία της πληροφορίας Σχεδιασμός Εφαρμογή Συστήματα Υποστήριξη του χρήστη & επίλυση προβλημάτων	Ηγετική ικανότητα Διοίκηση & διαχείριση Ικανότητα επικοινωνίας Στρατηγικός σχεδιασμός Ανθρώπινες επιδεξιότητες Ικανότητες οικονομικής διαχείρισης
Ανάπτυξη υπηρεσιών Πληροφόρηση χρηστών Επισκοπήσεις Ανάλυση επίδρασης της υπηρεσίας Σχεδιασμός & αξιολόγηση Προώθηση & διαφήμιση	Προώθηση & διαφήμιση Σχεδιασμός Ικανότητες παρουσίασης Εκτίμηση και αναγνώριση του πολυεπαγγελματισμού

Ακόμα και εάν οι επαγγελματίες της πληροφόρησης διαθέτουν το παραπάνω σύνολο δεξιοτήτων, η ανάγκη για απόκτηση εμπειρίας και αναθεώρησης των προσόντων θα είναι επιτακτική, προκειμένου να διατηρήσουν την επαφή τους με τα υπόλοιπα επαγγέλματα.

3.2 Παρουσίαση των σημαντικότερων δεξιοτήτων των

Επαγγελματιών Πληροφόρησης

3.2.1 Επαγγελματικές δεξιότητες

Ο Sharp (2001) διατείνεται ότι οι βασικές δεξιότητες των επαγγελματιών πληροφόρησης είναι ακόμα σχετικές μ' αυτές του παρελθόντος, σε μια εποχή που η ηλεκτρονική πληροφόρηση ενισχύεται όλο και περισσότερο. Οι δεξιότητες αυτές εμπεριέχουν τη διαχείριση πληροφοριών, την αξιολόγηση και την παροχή υπηρεσιών προς τους χρήστες. Η ικανότητα της καταλογογράφησης, της ταξινόμησης, της ευρετηρίασης, της αναζήτησης και της εκπαίδευσης των χρηστών, αποτελούν δεξιότητες εφαρμόσιμες στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή και όλοι ωφελούνται από την αποτελεσματικότερη χρήση του Διαδικτύου.

Μολονότι είναι ξεκάθαρη η ανάγκη της προσαρμογής των παραδοσιακών δεξιοτήτων στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον πληροφόρησης, ο ρόλος της παραδοσιακής βιβλιοθήκης υφίσταται ακόμα περιορισμούς ως προς το ρόλο που αποκτούν οι ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης. Ο Pedley (2001) κάνοντας το δικό του σχόλιο, παρατηρεί ότι οι επαγγελματίες της πληροφόρησης πλέον δεν ενδιαφέρονται τόσο για τη διαχείριση της φυσικής τους συλλογής, με αποτέλεσμα να στρέφουν την προσοχή τους στα ηλεκτρονικά τεκμήρια. Επιπρόσθετα, θεωρεί ότι οι νέοι ρόλοι που προκύπτουν χρειάζονται ενίσχυση και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με την προσαρμογή κατάλληλων δεξιοτήτων εκ μέρους των επαγγελματιών πληροφόρησης. Έτσι, μπορούμε να μιλάμε για έναν επαγγελματία, ο οποίος θα έχει την ικανότητα να πραγματοποιεί ερευνητικό έργο, να διαχειρίζεται εσωτερικά δίκτυα, να είναι ειδικός σε Διαδικτυακές εφαρμογές και να κάνει διαχείριση γνώσης.

Η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων αποτελεί ευθύνη όλων εκείνων που άπτονται του χώρου των βιβλιοθηκών και της επιστήμης της πληροφόρησης. Στην εκπαιδευτική διαδικασία απαιτείται η προσαρμογή των νεωτερισμών και οι επαγγελματίες της πληροφόρησης από τη μεριά τους θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να προάγουν τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (Continuing Professional Development-CPD) του προσωπικού. Το προσωπικό από τη μεριά του, θα πρέπει να κατανοήσει τη σπουδαιότητα ενός τέτοιου εγχειρήματος και να είναι έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις που δημιουργεί το υπό διαμόρφωση περιβάλλον πληροφόρησης (Goulding 2001). Ο Wittwer (2001) από τη μεριά του συνεχίζει και

υποστηρίζει ότι, η ανάγκη για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση δεν ήταν τόσο έντονη, όσο είναι σήμερα. Το γεγονός αυτό καλεί τους επαγγελματίες της πληροφόρησης να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πνεύμα στην αναζήτηση και στην εύρεση πληροφοριών, ενώ παράλληλα θα πρέπει να είναι ικανοί να χρησιμοποιούν και κατάλληλα να εκμεταλλεύονται τις Νέες Τεχνολογίες.

Το γεγονός της αναγνώρισης της ανάγκης για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση δεν αποτελεί πρόβλημα, το πρόβλημα απορρέει από τις ταχύτατες αλλαγές, οι οποίες συντελούνται στην επιστήμη της πληροφόρησης και κατ' επέκταση στο ίδιο το επάγγελμα. Ο Krauss-Liechert (2001) προτείνει την πόλωση των ρόλων και των δεξιοτήτων που διαθέτει το προσωπικό, ως μελλοντική λύση στο παραπάνω πρόβλημα. Με την πόλωση των ρόλων και των δεξιοτήτων του προσωπικού επιδιώκεται η δημιουργία προσωπικού με γενικές δεξιότητες, επικεντρωμένες στο ειδικό επιστημονικό πεδίο που έχουν να καλύψουν.

3.2.2 Ικανότητα αξιολόγησης

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα αξιολόγησης των πόρων, έτσι όπως προκύπτει σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Ο Mercer (2000) αναφέρει ότι, η χρησιμότητα των στατιστικών στοιχείων και η διαχείριση της αποδοτικότητας σχετικά με τα ηλεκτρονικά περιοδικά, θα αποτελέσουν τα πιο σημαντικά ζητήματα των επαγγελματιών πληροφόρησης. Σε έρευνα που αφορά ηλεκτρονικά περιοδικά έχει βρεθεί ότι, μπορεί κανείς να βασίζεται σε στατιστικά στοιχεία, προκειμένου να προβεί σε αξιολόγηση. Συγκεκριμένα το 73% των ανταποκριθέντων από το Ηνωμένο Βασίλειο και το 89 % από τη Βόρειο Αμερική στηρίχθηκαν σε χρήση στατιστικών στοιχείων, τα οποία παρέχονται από τους εκδότες/προμηθευτές. Στη Σουηδία, το αποτέλεσμα αυτό ήταν ακόμη υψηλότερο, ανερχόμενο στο 90%. Το σχόλιο που προκύπτει από αυτή τη διαδικασία είναι ότι, αυτά τα στατιστικά στοιχεία δεν είχαν παραδοθεί σε προτυποποιημένη μορφή. Ένα υπαρκτό παράδειγμα που σκιαγραφεί την παραπάνω κατάσταση και συντελεί στην περαιτέρω βελτίωση, είναι η πρωτοβουλία που ονομάζεται “COUNTER – counting online usage of networked electronic resources”. Η πρωτοβουλία “COUNTER” επιδιώκει την ανάπτυξη ενός Διεθνούς Κώδικα, όπου οι συνδρομητές και οι παροχείς

των ψηφιακών πόρων να διασφαλίσουν το γεγονός ότι, τα στατιστικά στοιχεία που θα παρέχονται, θα διέπονται από συνέπεια, θα είναι αξιόπιστα και συμβατά.

Πέρα από την ποσοτική αξιολόγηση, υπάρχει και η ποιοτική. Βασιζόμενοι στην παραπάνω έρευνα, για την αποδοτικότερη ποιοτική αξιολόγηση, το 82% των ανταποκριθέντων από το Ηνωμένο Βασίλειο, το 89% από τη Βόρειο Αμερική και το 90% των συμμετεχόντων από τη Σουηδία θεωρεί σημαντικό να στηριχθούν σε ανεπίσημες συζητήσεις με ακαδημαϊκούς, με συνεργάτες από τον ίδιο χώρο και με φοιτητές. Από τις παραπάνω τιμές διαφαίνεται ότι η ποιοτική αξιολόγηση έχει ανάγκη από αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων και ίσως υπάρχει και για βελτίωση μιας τυπικής αξιολόγησης και ανάπτυξης των ικανοτήτων ανάλυσης. Το γεγονός ότι, το 82% των συμμετεχόντων από το Ηνωμένο Βασίλειο στηρίζεται σε άλλους για να πραγματοποιήσει ποιοτική αξιολόγηση αποδεικνύει ότι, το προσωπικό έχει έλλειψη χρόνου για δραστηριότητες όπως συλλογή και ανάλυση δεδομένων και σχεδιασμού ερωτηματολογίων. Επομένως η σωστή κατανομή και διαχείριση του χρόνου σε τέτοιες περιπτώσεις γίνεται πιο επιτακτική.

3.2.3 Ικανότητα επικοινωνίας, διαπραγμάτευσης και συνεργασίας

Η αποτελεσματική επικοινωνία εμπεριέχει τις ικανότητες λήψης και επεξεργασίας της πληροφορίας, όπως επίσης και την ικανότητα αποστολής της. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού δικτύου επικοινωνίας είναι επίσης ζωτικής σημασίας.

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης έχοντας ως σύμμαχο τις Νέες Τεχνολογίες, προσδοκούν σε μεγαλύτερη συμμετοχή, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των χρηστών. Ο Biddiscombe (2001) διατυπώνει την άποψή του πάνω στο θέμα και αναφέρει ότι: *«οι ημέρες που οι περισσότεροι επαγγελματίες της πληροφόρησης διατελούσαν παθητικό ρόλο στη διαδικασία της παροχής πληροφοριών, ίσως έχουν εκλείψει από το δημόσιο τομέα και κανόνας πλέον γίνεται η κατάρτιση επαγγελματιών πληροφόρησης με δυναμική συμμετοχή και ενεργό ρόλο στην επικοινωνία».*

Η εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους. Ένας τέτοιος τρόπος είναι και η εκπαίδευση των χρηστών, η οποία πολλές φορές εξαρτάται από το επίπεδο της ευφυΐας τους. Ακόμα και σε μια ακαδημαϊκή κοινότητα οι χρήστες παρουσιάζουν διαφορές, όσον αφορά στο επίπεδο εμπειριών και αξιοπιστίας που διαθέτουν, όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσουν ψηφιακούς πόρους. Το γεγονός

αυτό θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη όταν πρόκειται να σχεδιαστεί και να προωθηθεί ανάλογο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Μέσα από το νέο ηλεκτρονικό περιβάλλον πληροφόρησης αναδύεται μια νέα ομάδα χρηστών, η οποία ως λογικό επακόλουθο θα διαφοροποιήσει και τις απαιτήσεις της, ως προς την κάλυψη των αναγκών τους. Οι ανάγκες τους είναι απαραίτητο να διασαφηνιστούν και να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό των βιβλιοθηκών (Ashcroft 2002).

Ο Bevan (2001) επισημαίνει ότι, η εκπαίδευση από απόσταση και η δυνατότητα πρόσβασης από απόσταση, αποτελούν προνόμιο, το οποίο παρέχεται με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών και παράλληλα αποτελεί αίτημα των χρηστών. Με άλλα λόγια αυτό απαιτεί νέα μέσα επικοινωνίας και αλλαγή στη μεθοδολογία εκπαίδευσης των χρηστών. Έτσι, κάποια μέθοδος εκπαίδευσης μπορεί να εστιάζεται στην εκπαίδευση των χρηστών, οι οποίοι δεν είναι εξοικειωμένοι με τις Νέες Τεχνολογίες, όπως για παράδειγμα το Διαδίκτυο. Άλλες μέθοδοι εκπαίδευσης μπορεί να προσανατολίζονται στην εκπαίδευση των χρηστών, προκειμένου να εξοικειωθούν από μόνοι τους με τα νέα συστήματα των βιβλιοθηκών. Είναι σημαντικό, να υιοθετούνται τα κατάλληλα μέσα στη διαδικασία της επικοινωνίας και για να γίνει αυτό, ουσιαστικό είναι να γνωρίζει κανείς τα μέσα επικοινωνίας και πως αυτά γίνονται αποδοτικά για κάθε ομάδα χρηστών. Αυτό ενέχει τη δυνατότητα υιοθέτησης των ικανοτήτων έρευνας αγοράς.

Επιπρόσθετα, όπως ο Sharp (2001) έτσι και ο Wittwer (2001) επισημαίνουν ότι, λόγω του μεγάλου όγκου πληροφοριών που μπορεί να βρει κανείς μέσω του Διαδικτύου καθιστά τους επαγγελματίες της πληροφόρησης προσεκτικότερους, για να μπορέσουν να εκπαιδεύσουν τους χρήστες με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα της κριτικής σκέψης. Μια τέτοιου είδους ικανότητα βοηθάει τους χρήστες στο να επιλέγουν αποτελεσματικά την πληροφορία που αυτοί χρειάζονται, μέσα από ένα τεράστιο όγκο πληροφοριών.

Το να αποτελεί κανείς μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας σημαίνει την αυτόματη ένταξη των ρόλων των επαγγελματιών πληροφόρησης και σε άλλους τομείς, οι οποίοι υπάρχουν σε ένα κέντρο πληροφόρησης. Η ενσωμάτωση αυτή εξυπηρετεί την ενίσχυση του ρόλου των επαγγελματιών πληροφόρησης. Ο Biddiscombe (2001) σημειώνει πως η παραπάνω διαδικασία πήρε σάρκα και οστά σε πραγματικές συνθήκες και συγκεκριμένα στο πανεπιστήμιο του Birmingham: *«Η συνεισφορά των επαγγελματιών πληροφόρησης τόσο στο κομμάτι της εκπαίδευσης όσο και στο κομμάτι της έρευνας, όχι μόνο εκτιμήθηκε κατάλληλα, αλλά και οι συμβουλές τους και η*

βοήθειά τους βρήκε πρόσφορο έδαφος στην πράξη. Το συνταίριασμα των ποικίλων δεξιοτήτων των επαγγελματιών πληροφόρησης συνέβαλε σε μια δυναμική, σθεναρή και συνεκτική προσφορά στο σύνολο του επαγγέλματος. Επίσης, ήταν σε θέση να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ακαδημαϊκή διαδικασία και αυτό αναγνωρίστηκε τόσο από το ίδρυμα στο σύνολό του, όσο και από τα μεμονωμένα μέλη της κάθε σχολής».

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να αναπτύξουν τις διαπραγματευτικές τους ικανότητες, προκειμένου να αντιμετωπιστούν ζητήματα προσκτήσεων και συνεργατικότητας. Η εμφάνιση των ψηφιακών πόρων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, η αγορά/πρόσκτηση των έντυπων περιοδικών δεν θα είναι πλέον μια απλή διαδικασία, διότι αυτή αντικαθίσταται πλέον με συνδρομές σε ηλεκτρονικά περιοδικά. Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα να διαπραγματεύονται, προκειμένου να πετύχουν την καλύτερη συμφωνία για τις ανάγκες των χρηστών τους. Η κατανομή μεγάλων προϋπολογισμών σε ψηφιακούς πόρους πραγματοποιείται όλο και πιο συχνά.

Επίσης, μεγάλη άνθηση γνωρίζουν και τα συνεργατικά σχήματα. Για παράδειγμα το πρόγραμμα έρευνας για ηλεκτρονικά περιοδικά βρίσκει ότι, το 93% των ανταποκριθέντων από τη Βόρειο Αμερική και το 34% από το Ηνωμένο Βασίλειο είναι μέλη τέτοιων συνεργατικών σχημάτων (Ashcroft & McIvor 2001). Ενώ αυτού του είδους οι συνεργασίες στοχεύουν στην αύξηση της αγοραστικής δύναμης, η ικανότητα καλής επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης είναι εποικοδομητικές, διότι η κάθε πλευρά επιδιώκει να επωφεληθεί από τη συμφωνία. Στη Σουηδία, τα πράγματα είναι ελαφρώς διαφορετικά και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όλες οι βιβλιοθήκες αποτελούν μέρος του συνεργατικού σχήματος “BIBSAM”, το οποίο διαπραγματεύεται τις συνδρομές για βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά περιοδικά σε εθνικό επίπεδο.

3.2.4 Έμφυτες ικανότητες και δεξιότητες

Για τον επαναπροσδιορισμό των δεξιοτήτων των επαγγελματιών πληροφόρησης, απαιτείται να εστιάσει κανείς τόσο στις δεξιότητες «επιβίωσης» (survival skills), όσο και στις επίκτητες δεξιότητες. Για την κατανόηση του ρόλου αυτών των δεξιοτήτων, χρειάζεται προσεκτική και έγκαιρη προετοιμασία. Η έγκαιρη προετοιμασία

συμβάλλει στην αφομοίωση των νέων ρόλων. Επίσης, εμπεριέχει τις δεξιότητες «επιβίωσης». Ακολούθως θα δούμε μερικές προτάσεις, οι οποίες μπορούν επιπλέον να σχηματίσουν προσεγγίσεις που αφορούν την εκπαίδευση, την αξιολόγηση κ.λπ. Έτσι, οι δεξιότητες «επιβίωσης» θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την ικανότητα να:

- πραγματοποιούν έρευνα αγοράς και να παίρνουν αστραπιαίες αποφάσεις,
- κάνουν κριτική ανάλυση του επαγγελματικού τομέα και να καταλήξουν που ανήκει,
- αξιολογούν τις υπηρεσίες που παρέχονται,
- διαχειρίζονται τις μεταβολές που προκύπτουν,
- δρουν συνεργατικά (διότι είναι αδύνατον να ανταπεξέλθεις μόνος με τους νεωτερισμούς),
- μελετούν ανεξάρτητα,
- διαθέτουν δημιουργική σκέψη,
- αξιολογούν τις δυνατότητες, τις αδυναμίες και την πρόοδο κάποιου στη διαδικασία της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

Όταν εισέρχεται κανείς στη διαδικασία της επανεξέτασης των παραπάνω ρόλων και στις απαιτήσεις τους, αμέσως αντιλαμβάνεται ότι, εκτός από τις δεξιότητες «επιβίωσης», οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να εστιάσουν πολύ περισσότερο σε ορισμένα χαρακτηριστικά που τους διέπουν, όπως:

- η θέληση για δια βίου εκπαίδευση και η διαμόρφωση νέων ρόλων,
- η εσωτερική επιθυμία (διότι τίποτα δεν πραγματοποιείται με απλό τρόπο, χρειάζεται προσπάθεια),
- η δυνατότητα επιβολής κάποιων πραγμάτων,
- η δημιουργική σκέψη,
- η αυτοπεποίθηση (δηλαδή οι επαγγελματίες της πληροφόρησης να μη φοβούνται τους νεωτερισμούς, όπως π.χ. τις νέες τεχνολογίες),
- δυνατότητα προσαρμογής καινοτομιών.

Οι Finlay & Finlay (1996) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, η προσαρμογή καινοτομιών μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στη χρήση του Διαδικτύου και στο σχηματισμό συμπεριφορών. Οι επίκτητες δεξιότητες καθιστούν ικανούς τους φοιτητές να μπορούν να αξιολογήσουν από μόνοι τους, τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους. Τέλος, ο έγκαιρος έλεγχος των τάσεων και των πιθανών ρόλων, είναι επίσης σημαντικός.

4. Ικανότητες και δεξιότητες των Επαγγελματιών Πληροφόρησης στη διαχείριση των Ψηφιακών Βιβλιοθηκών

Στον αιώνα της ψηφιακής πληροφόρησης που ζούμε, οι επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει να αποκτήσουν νέες δεξιότητες για να είναι σε θέση να δημιουργήσουν και να διαχειριστούν τις συλλογές και τις υπηρεσίες των ψηφιακών βιβλιοθηκών. Σύμφωνα με την Sreenivasulu (2000) κυριότερες από τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτείται να έχει ο επαγγελματίας της πληροφόρησης, προκειμένου να διαχειριστεί ψηφιακά πληροφοριακά συστήματα και ψηφιακές βιβλιοθήκες είναι οι παρακάτω:

α) ως προς το Διαδίκτυο:

- πλοήγηση, ξεφύλλισμα, φιλτράρισμα
- ανάκτηση, πρόσβαση, ψηφιακή ανάλυση των τεκμηρίων
- ψηφιακές υπηρεσίες αναφοράς, ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφόρησης
- αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων, οι οποίες παρέχονται στο Διαδίκτυο
- δημιουργία ιστοσελίδων
- αρχειοθέτηση ψηφιακών τεκμηρίων, εντοπισμός ψηφιακών πηγών
- διατήρηση ψηφιακών τεκμηρίων και αποθήκευση
- διαχείριση προγραμμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας

β) ως προς τα Πολυμέσα, την Ψηφιακή Τεχνολογία και την Επεξεργασία των Ψηφιακών Μέσων:

- ευρετηρίαση πολυμέσων, επεξεργασία εικόνων κ.λπ.
- διαδραστικές ψηφιακές επικοινωνίες και απεικόνιση
- καταλογογράφηση και ταξινόμηση ψηφιακών τεκμηρίων
- αναζήτηση και ανάκτηση κειμένου, εικόνων και άλλων πολυμεσικών τεκμηρίων
- αναγνώριση λόγου, απεικόνιση εικόνων
- προηγμένες ικανότητες επεξεργασίας και εκμετάλλευσης των ψηφιακών μέσων

- τεχνικές τηλεδιάσκεψης

γ) ως προς τα Ψηφιακά Πληροφοριακά Συστήματα και την απ' ευθείας πρόσβαση στις πληροφορίες:

- διαχείριση της ψηφιακής γνώσης
- ανάπτυξη των ψηφιακών πηγών πληροφόρησης
- ψηφιοποίηση των συμβατικών τεκμηρίων μιας συλλογής
- δημιουργία εγγραφών αναγνώσιμων από μηχανή
- σχεδιασμός και ανάπτυξη των βάσεων δεδομένων
- σχεδιασμός και ανάπτυξη λογισμικών για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες

Σύμφωνα με τον Roy Tennant (1999), ο επαγγελματίας της πληροφόρησης της νέας χιλιετίας θα πρέπει να έχει τις ακόλουθες δεξιότητες και ικανότητες:

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης πρέπει να γνωρίζουν τους διάφορους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ψηφιοποιήσουν εικόνες από βιβλία, άρθρα περιοδικών ή φωτογραφίες καθώς και τα αντίστοιχα οφέλη και μειονεκτήματα της κάθε τεχνικής. Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης πρέπει επίσης να εξοικειωθούν με τους τυπικούς χειρισμούς που απαιτούνται για να επεξεργαστούν μια εικόνα και να την αποθηκεύουν σε διαφορετικές μορφές. Αυτό μπορεί να απαιτεί την ικανότητα χρήσης λογισμικού όπως το “Adobe Photoshop”.

ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ

Κατά την σάρωση μιας τυπωμένης σελίδας αποτυπώνεται η σελίδα ως εικόνα, με αποτέλεσμα το κείμενο της σελίδας να μην μπορεί να αναζητηθεί ή να επεξεργαστεί. Αυτό απαιτεί την οπτική αναγνώριση χαρακτήρων (OCR), χρησιμοποιώντας ειδικά λογισμικά, όπως το “Xerox Textbridge” ή το “OmniPage Pro”. Οι αποδοτικοί επαγγελματίες της πληροφόρησης πρέπει να γνωρίζουν πώς να ολοκληρώνουν τέτοιες διαδικασίες, ενώ χρησιμοποιούν το λογισμικό προκειμένου να διαχειρίζονται καλύτερα τους σαρωτές.

ΓΛΩΣΣΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ

Σχεδόν οποιοδήποτε είδος εργασίας σε ψηφιακή βιβλιοθήκη απαιτεί τη γνώση των γλωσσών επισήμανσης, είτε της “HTML” για δημιουργία ιστοσελίδων, της “SGML” για τα πιο σύνθετα τεκμήρια, είτε την γλώσσα “XML” με την βοήθεια της οποίας χαρακτηρίζουμε όποιο στοιχείο θέλουμε από ένα τεκμήριο σε ένα αρχείο βάσης δεδομένων. Οι γλώσσες επισήμανσης δεν είναι μόνο για τεκμήρια, αλλά για το οτιδήποτε μπορεί να αποτελεί δεδομένο ή πληροφορία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΔΕΔΟΜΕΝΑ

Όπως τα συμβατικά τεκμήρια, έτσι και τα ψηφιακά τεκμήρια απαιτούν οργάνωση και περιγραφή και μάλιστα συχνά λεπτομερειακή περιγραφή. Τα μεταδεδομένα που προσδιορίζουν τις ψηφιακές εικόνες των σελίδων ενός βιβλίου, μπορούν ψηφιακά να συνδέσουν τις σελίδες σε ένα σύνολο στο οποίο μπορούμε να πλοηγηθούμε. Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης πρέπει να καταλάβουν τους διάφορους τρόπους με τους οποίους τα μεταδεδομένα μπορούν να συγκεντρωθούν, να οργανωθούν και να χρησιμοποιηθούν. Οι πόροι που θα απαρτίζουν την ψηφιακή συλλογή δεν θα χρειαστεί να επεξεργαστούν εις βάθος, ωστόσο η γνώση των σχετικών προτύπων όπως του “MARC”, των “AACR2”, του “TEI headers” και του “Dublin Core” κρίνονται απαραίτητα.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης συχνά σχεδιάζουν συστήματα αναζήτησης, προκειμένου να δημιουργήσουν βάσεις δεδομένων ψηφιοποιημένων εικόνων, ή για να υποστηρίξουν τον κατάλογο των πόρων του Διαδικτύου. Για να γίνει αυτό αποτελεσματικά, οι επαγγελματίες της πληροφόρησης πρέπει να εξοικειωθούν με ποικίλα εργαλεία, ξεκινώντας από τα απλά και εύκολα συστήματα ευρετηρίασης ή αναζήτησης και καταλήγοντας στις σχεσιακές ή αντικειμενοστραφείς βάσεις δεδομένων.

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΔΙΕΠΑΦΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΗΣΤΗ

Μερικοί επαγγελματίες της πληροφόρησης μπορεί να έχουν το ταλέντο της σχεδίασης διεπαφών φιλικών προς το χρήστη. Κάποιοι άλλοι, γνωρίζοντας τα όριά τους, ίσως επιδιώξουν τη βοήθεια ενός σχεδιαστή γραφικών. Ένας καλός επαγγελματίας της

πληροφόρησης πρέπει να συνεργαστεί, ως προς τις ειδικές λειτουργίες και εργασίες, με άλλους επαγγελματίες για να επιτύχει τον επιθυμητό στόχο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης, σε γενικές γραμμές δεν χρειάζεται να είναι προγραμματιστές, αλλά πρέπει να γνωρίζουν τον τρόπο περιγραφής των βιβλιοθηκονομικών εργασιών με μια ή δύο γλώσσες προγραμματισμού, και γενικότερα να έχουν κάποιες στοιχειώδεις γνώσεις. Οι γλώσσες που θα χρησιμεύσουν στον επαγγελματία της πληροφόρησης θα εξαρτηθούν από διάφορους παράγοντες. Ωστόσο, μια γλώσσα όπως η “Perl”, η οποία εξυπηρετεί γενικότερους σκοπούς, μπορεί να αποτελέσει κύριο εργαλείο του επαγγελματία της πληροφόρησης, διότι μπορεί να εκτελέσει ποικίλες ενέργειες γρήγορα και εύκολα.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΙΣΤΟΥ

Προκειμένου να γίνουν γνωστές σήμερα οι ψηφιακές συλλογές και οι υπηρεσίες που παρέχουν οι βιβλιοθήκες, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο Παγκόσμιος Ιστός. Κατά συνέπεια, ο επαγγελματίας της πληροφόρησης πρέπει να γνωρίζει καλά την τεχνολογία του Παγκόσμιου Ιστού. Επιπλέον, ο Παγκόσμιος Ιστός αποτελεί το κύριο εργαλείο και χωρίς αυτό δεν μπορεί να γίνει η διάθεση των ψηφιακών πληροφοριών μιας ψηφιακής συλλογής.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τα προγράμματα διαχείρισης ψηφιακών βιβλιοθηκών συμβάλλουν στην απόκτηση δεξιοτήτων ως προς τη διαχείριση. Οι έμπειροι διευθυντές έχουν την ικανότητα να επικοινωνούν αποτελεσματικά με όλους, να ολοκληρώνουν το πρόγραμμα σύμφωνα με τα χρονικά περιθώρια που έχουν οριστεί και εντός του προβλεπόμενου προϋπολογισμού. Το σημαντικότερο όμως είναι να έχουν έμφυτη την ικανότητα πρόβλεψης του στόχου του προγράμματος, προκειμένου αυτό να αποβεί εφικτό.

Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι κανένας από τους επαγγελματίες της πληροφόρησης πιθανώς δεν θα έχει όλες αυτές τις δεξιότητες και εμπειρίες, αλλά ούτε και οι περισσότεροι εργοδότες θα έχουν αυτή την απαίτηση. Μερικές δεξιότητες μπορούν να διδαχθούν στις Σχολές Βιβλιοθηκονομίας, ενώ άλλες αποκτώνται εμπειρικά στο εργασιακό περιβάλλον.

5. Συνεισφορά της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση των δεξιοτήτων των Επαγγελματιών Πληροφόρησης

5.1 Πως οι αλλαγές στην εκπαίδευση μπορούν να βοηθήσουν τους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης;

Αναμφισβήτητα, ο ουσιαστικότερος και ο πιο ολοκληρωμένος τρόπος παροχής δεξιοτήτων για τους Επιστήμονες της Πληροφόρησης είναι η εκπαίδευση. Τα μέχρι σήμερα προγράμματα σπουδών της Επιστήμης της Πληροφόρησης διέπονταν κυρίως από τάσεις που αφορούν συμπεριφορές και γνωστικές προσεγγίσεις. Οι γνωστικές αυτές προσεγγίσεις εστίαζαν στην απόκτηση γνωστικών δεξιοτήτων, όπως π.χ. γνώση, μνήμη, προσοχή, αναπαράσταση, κίνητρο κ.λπ.

Αναμφισβήτητα, η γνώση αποτελεί σημαντική προϋπόθεση ώστε να μπορούν οι βιβλιοθηκονόμοι και οι λοιποί Επιστήμονες της Πληροφόρησης να ανταποκριθούν στους ρόλους τους. Ωστόσο όμως, οι γνωστικές αυτές καθ' αυτές δεξιότητες δεν αρκούν σήμερα στους Επιστήμονες της Πληροφόρησης για να αναλάβουν τους νέους τους ρόλους και να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις του τομέα τους. Απαιτείται επίσης ένα πιο δυναμικό σύνολο δεξιοτήτων που να οδηγεί στην εδραίωση και την επιβίωση του τομέα της Πληροφόρησης. Για την ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων κρίνεται απαραίτητη η αναθεώρηση των εκπαιδευτικών μεθόδων, των μεθόδων αξιολόγησης καθώς και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Εάν οι προσπάθειες στο σχεδιασμό διδασκαλίας των σχολών της Επιστήμης της Πληροφόρησης εστιαστούν περισσότερο στο αποτέλεσμα της περιβαλλοντικής ανίχνευσης και την ανάλυση καθηκόντων, η προσαρμογή των επαγγελματιών στις νέες απαιτήσεις του τομέα θα καταστεί ομαλότερη. Επίσης, αν οι σπουδαστές της Επιστήμης της Πληροφόρησης χρησιμοποιήσουν αυτές τις μεθόδους και εκτιμήσουν κριτικά τις επιπτώσεις των νέων αλλαγών, θα είναι σε θέση να υιοθετήσουν τους νέους τους ρόλους στο προσεχές μέλλον. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό οι σπουδαστές της Επιστήμης της Πληροφόρησης να αξιολογήσουν τις νέες τάσεις και δυνατότητες, να σχολιάσουν τον αντίκτυπο τους στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, να συνεισφέρουν στο πρόγραμμα σπουδών και στο πεδίο της εμπειρικής εκμάθησης και να αξιολογήσουν τη χρησιμότητα αλλά και τις αδυναμίες αυτών των προσπαθειών. Επιπρόσθετα, οι σπουδαστές της Επιστήμης της Πληροφόρησης θα πρέπει να διαθέτουν και επίκτητες

δεξιότητες, όπως για παράδειγμα να μπορούν να σχολιάσουν την καταλληλότητά τους στους νέους τους ρόλους ή να γνωρίζουν τον τρόπο για να προετοιμαστούν καταλλήλως γι' αυτούς. Με άλλα λόγια θα πρέπει να γνωρίζουν τις ικανότητές τους και τον τρόπο προσαρμογής στο δυναμικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο επαγγελματικό περιβάλλον. Θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις αδυναμίες τους και να βρίσκουν τους κατάλληλους τρόπους αντιμετώπισής τους.

Εκτός όμως από τις γνωστικές, τις δυναμικές και τις μεταγνωστικές δεξιότητες, θα πρέπει να ενθαρρύνονται μέσα από τα προγράμματα σπουδών και οι λεγόμενες έμφυτες δεξιότητες. Τέτοιες δεξιότητες, όπως είναι π.χ. η δημιουργικότητα, το κίνητρο, η περιέργεια κ.λπ., σχετίζονται με τις προσπάθειες της περιβαλλοντικής ανίχνευσης και της πρόβλεψης των μελλοντικών τάσεων και των ρόλων των βιβλιοθηκονόμων. Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε ότι ένα καλά δομημένο περιβάλλον εκμάθησης σε συνδυασμό με τη γνωστική προσέγγιση μπορεί να βοηθήσει τους σπουδαστές του τομέα της Επιστήμης της Πληροφόρησης να προετοιμαστούν καλύτερα για την ανάληψη των νέων τους ρόλων.

5.2 Οι αλλαγές στα προγράμματα σπουδών στο διεθνή χώρο

Τα τμήματα Βιβλιοθηκονομίας σε διεθνές επίπεδο έχοντας να αντιμετωπίσουν τις τεχνολογικές προκλήσεις προσαρμόσαν τα προγράμματά τους σύμφωνα με τις νέες εξελίξεις και μετακινήθηκαν από την τεχνική προσέγγιση προς την προσέγγιση που έχει επίκεντρο το χρήστη και από την ιδεολογία της κτήσης στην στρατηγική της πρόσβασης (Barucson – Arbib & Bronstein 2002).

Η IFLA, το 2000, ανέφερε ότι τα προγράμματα σπουδών επικεντρώνονταν στην ανάπτυξη της φυσικής συλλογής, δηλαδή βιβλίων και άλλου υλικού, στους χώρους των βιβλιοθηκών, οι οποίες στελεχώνονταν από προσωπικό το οποίο είχε μάθει να επιλέγει, να αποκτά, να οργανώνει, να διοχετεύει και να διακινεί αυτό το υλικό. Σήμερα όμως, επίκεντρο αποτελεί ο συγκεκριμένος επαγγελματίας και η παροχή πληροφοριών σε ποικίλα και διαφορετικά περιβάλλοντα. Κάτι τέτοιο φαίνεται ξεκάθαρα και στο περιεχόμενο των νέων οδηγιών για τα βιβλιοθηκονομικά εκπαιδευτικά προγράμματα που ενέκρινε και εξέδωσε η Επαγγελματική Επιτροπή της IFLA (Professional Board of IFLA) το 2000.

Σύμφωνα λοιπόν με τις νέες οδηγίες της IFLA, τα βιβλιοθηκονομικά προγράμματα σπουδών θα πρέπει να διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Να αποτελούνται από ενοποιημένες σειρές μαθημάτων και άλλων εκπαιδευτικών εμπειριών βασισμένων στους στόχους του προγράμματος και να παρέχουν στους σπουδαστές ένα θεωρητικό πλαίσιο για έρευνα και πρακτική στον τομέα της βιβλιοθηκονομίας/πληροφόρησης. Η απόκτηση ευκαιριών και η ανάδειξη επαγγελματικών ικανοτήτων θα πρέπει να αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος. Η επίγνωση των επαγγελματικών καθηκόντων αποτελεί παράγοντα, ο οποίος θα πρέπει να διέπει το όλο πρόγραμμα.
- Το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να παρουσιάζεται δημόσια και με σαφή τρόπο σε επίσημο έγγραφο, αναγράφοντας τους σκοπούς, το περιεχόμενο, τις απαιτήσεις, τα αποτελέσματα εκμάθησης καθώς και τις μεθόδους αξιολόγησης για κάθε μάθημα εντός του προγράμματος.
- Οι σπουδαστές θα πρέπει να αποκτούν μία ευρεία γενική εκπαίδευση ως ένα σημαντικό προπαρασκευαστικό συστατικό του συνολικού βιβλιοθηκονομικού εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει να παραπέμπουν σε δηλώσεις εκπαιδευτικής πολιτικής που έχουν εκδοθεί από κυβερνητικούς ή επαγγελματικούς οργανισμούς, οι οποίοι αναγνωρίζουν τη γνώση και τα συστατικά των δεξιοτήτων.
- Κύρια σημεία του προγράμματος σπουδών θα πρέπει να είναι:
 - Το περιβάλλον πληροφόρησης.
 - Η πολιτική και η ηθική πληροφόρησης.
 - Η ιστορία του τομέα.
 - Η παραγωγή πληροφοριών, η επικοινωνία και η χρήση.
 - Η εκτίμηση των αναγκών πληροφόρησης και ο σχεδιασμός των υπηρεσιών, οι οποίες θα μπορέσουν να καλύψουν τις ανάγκες των χρηστών.
 - Η διαδικασία μεταφοράς των πληροφοριών.
 - Η οργάνωση, η ανάκτηση, η διατήρηση και η συντήρηση των πληροφοριών.
 - Η έρευνα, η ανάλυση και η ερμηνεία των πληροφοριών.
 - Οι εφαρμογές των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας στα προϊόντα και τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών.
 - Η διαχείριση πληροφοριακών πόρων και η διαχείριση γνώσης.
 - Η διοίκηση των οργανισμών πληροφόρησης.

- Η ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, από τη χρήση των βιβλιοθηκών και της πληροφορίας.
- Το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να περιλαμβάνει τα κατάλληλα μέσα που θα επιτρέπουν στους σπουδαστές να αναγνωρίζουν την αλληλεπίδραση ανάμεσα στις επαγγελματικές θεωρίες και στην εφαρμογή τους στην επαγγελματική πρακτική.
- Οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης θα πρέπει να σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσουν ή να αυξάνουν τις δεξιότητες της διαπροσωπικής επικοινωνίας, την ικανότητα εργασίας σε ομάδες και τις ικανότητες διαχείρισης χρόνου και εργασιών. Σε επαγγελματικό επίπεδο θα πρέπει να δίδεται έμφαση στις δεξιότητες που αφορούν στην ανάλυση και στην επίλυση προβλημάτων.
- Για να μπορέσουν οι Βιβλιοθηκονόμοι και οι Επαγγελματίες της Πληροφόρησης να διατηρήσουν τις ικανότητές τους εντός ενός μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος και για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτές να αντιληφθούν ζητήματα και τάσεις στην πράξη, θα πρέπει σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών να διεξάγονται εργαστηριακά μαθήματα. Επιπρόσθετα, αν χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, η ποιότητα της εκπαιδευτικής εμπειρίας θα πρέπει να είναι συγκρίσιμη με τις αντίστοιχες εμπειρίες που παρέχονται στην επιτόπια εκμάθηση.
- Κρίνεται απαραίτητη η διαδικασία της επίσημης αναθεώρησης του προγράμματος σπουδών σε τακτική βάση. Τα στοιχεία που θα λαμβάνονται υπόψη για κάθε αναθεώρηση θα προέρχονται από τους επαγγελματίες του χώρου, τους διάφορους οργανισμούς, καθώς επίσης και από τους σπουδαστές και τις σχολές.
- Το προσωπικό του προγράμματος θα πρέπει να παρέχει τις κατάλληλες συμβουλές στις βιβλιοθήκες και τους οργανισμούς πληροφόρησης για την ανάπτυξη μεγαλύτερης διαδραστικότητας μεταξύ του εκπαιδευτικού ιδρύματος και των επαγγελματικών αυτών χώρων.

Σύμφωνα επίσης με το πρόγραμμα KALIPER-Kellog ALISE Information Professions and Education Renewal Project (ALISE – 2000), το οποίο διενεργήθηκε στο διάστημα μεταξύ 1998 και 2000 με συμμετοχή επιστημόνων από Αμερική, Καναδά και Αγγλία με στόχο τον καθορισμό της μορφής και του μεγέθους των αλλαγών στα προγράμματα σπουδών στην Βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση, διαμορφώνονται έξι τάσεις στα προγράμματα σπουδών:

1. Τα προγράμματα σπουδών λαμβάνουν υπόψη ευρύτερα περιβάλλοντα και προβλήματα πληροφόρησης (δημιουργία και προώθηση προϊόντων πληροφόρησης, ψηφιακών πληροφοριών, νομικά και ηθικά ζητήματα κ.λπ.). Παραδοσιακά μαθήματα, όπως καταλογογράφηση και ταξινόμηση αναμορφώνονται για να συμπεριλάβουν ευρύτερες εφαρμογές όπως τα μεταδεδομένα.
2. Μολονότι τα προγράμματα εξακολουθούν να συμπεριλαμβάνουν θέματα άλλων κατευθύνσεων, σταδιακά διακρίνεται ένας πυρήνας που εστιάζει στο χρήστη. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν γνωστικές και κοινωνικές πλευρές της δημιουργίας, οργάνωσης, επιλογής, δρομολόγησης, ανάκτησης, πρόσκτησης, χρήσης, αξιολόγησης και διάχυσης πληροφοριών και συστημάτων πληροφόρησης. Στο επίκεντρο των προγραμμάτων περιλαμβάνεται η εκπαίδευση στην αναζήτηση πληροφοριών σε διαφορετικά επίπεδα, τόσο για γνωστικά ζητήματα της ανάκτησης πληροφοριών όσο και για τον ευρύτερο ρόλο των πληροφοριών στην κοινωνία.
3. Οι σχολές επαυξάνουν την επένδυση και ενσωμάτωση της τεχνολογίας των πληροφοριών στα προγράμματα σπουδών. Δημιουργούνται εργαστήρια Η/Υ όπου διδάσκονται διάφορα λογισμικά και εφαρμογές, ο σχεδιασμός ιστοσελίδων, η αυτόματη αναζήτηση πληροφοριών, η παραγωγή ολοκληρωμένων μέσων, η δημιουργία βάσεων εφαρμογών καθώς και μετρήσεις χρηστικότητας. Οι σπουδαστές μαθαίνουν διαφορετικές δομές δεδομένων και γνωστικές πηγές σε ποικιλία διατάξεων. Έτσι χρειάζεται ειδικευμένο προσωπικό και εξυπηρετητές με εύρος λογισμικού.
4. Οι σχολές πειραματίζονται με τη δομή της εξειδίκευσης εντός του προγράμματος σπουδών όπως σχολικά μέσα, ιατρική βιβλιοθηκονομία, αρχεία οργανισμών ή κατευθύνονται σε πιο ευέλικτες και απλές εξειδικεύσεις ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των φοιτητών.
5. Οι σχολές παρέχουν εκπαίδευση σε διαφορετικές μορφές ώστε να αποκτήσουν οι φοιτητές περισσότερη ευελιξία. Ενθαρρύνεται η από απόσταση εκπαίδευση μέσω του Διαδικτύου και οι πολιτικές που προωθούν τη συνεργασία μεταξύ σχολών για την από κοινού παροχή διδασκαλίας προς τους φοιτητές.
6. Οι σχολές διευρύνουν τα προγράμματά τους σε διάφορα επίπεδα, προπτυχιακό, μεταπτυχιακό και διδακτορικό. Συμπερασματικά, οι σχολές προετοιμάζουν επαγγελματίες πληροφόρησης όχι μόνο για τις βιβλιοθήκες, αλλά και για μια

πληθώρα άλλων τομέων πληροφόρησης. Το προσωπικό τους πρέπει να υποστηρίζεται στην έρευνα για αλλαγές στους τομείς πληροφόρησης, στην κοινωνική πρόσβαση στις πληροφορίες και στις χρήσεις των πληροφοριών.

5.3 Οι αλλαγές στα προγράμματα σπουδών στον Ελληνικό χώρο

Στο χώρο της Ελληνικής Βιβλιοθηκονομικής Εκπαίδευσης συντελέστηκαν αλλαγές που ως στόχο είχαν την δημιουργία ενός ευέλικτου προγράμματος σπουδών, το οποίο να ανταποκρίνεται στη συνεχώς αυξανόμενη απαίτηση για ταχείες και αποτελεσματικές προσαρμογές και να παρέχει τις επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται σ' ένα περιβάλλον πληροφόρησης. Οι αλλαγές αυτές έγιναν κατόπιν μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε και που περιελάμβανε:

- Τη μελέτη των προγραμμάτων σπουδών σε αντίστοιχα τμήματα στο εξωτερικό, όπως εμφανίζονταν μέσα από τις ιστοσελίδες τους.
- Τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας.
- Τη συλλογή στοιχείων σε σχέση με το ισχύον πρόγραμμα με διανομή ερωτηματολογίων σε αποφοίτους και Επαγγελματίες της Πληροφόρησης.

Στο πλαίσιο για την αναμόρφωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στα ακόλουθα σημεία:

- Έμφαση στις πληροφορίες και όχι στα μέσα που τις περιλαμβάνουν. Οι σπουδές στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης θα πρέπει με μεγαλύτερη πληρότητα και ολότητα να καλύπτουν το γνωστικό αντικείμενο της οργάνωσης, επεξεργασίας, διαχείρισης και διάδοσης των πληροφοριών καθώς και τις διαδικασίες λειτουργίας των μονάδων πληροφόρησης.
- Βαρύτητα στην τεχνολογία και στα συστήματα πληροφόρησης. Ανάδειξη της ευρύτητας των τομέων εφαρμογής της Επιστήμης της Πληροφόρησης με την παράλληλη ανάπτυξη ειδικών τεχνολογιών και συστημάτων για επιμέρους τομείς. Είναι γνωστό πως οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν εξελιχθεί σε σχεδιαστές συστημάτων, συμβούλους πληροφόρησης, εκπαιδευτές, σχεδιαστές ιστοσελίδων και ερευνητές του Διαδικτύου. Η προσφερόμενη εκπαίδευση θα πρέπει να δημιουργεί επαγγελματίες ικανούς σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, σε τομείς

- όπως διαχείριση αρχείων οργανισμών και επιχειρήσεων, ανάπτυξη, διαχείριση και αξιολόγηση ιστοσελίδων, ευρετηρίαση εντύπων και ηλεκτρονικών τεκμηρίων κ.ά.
- Δημιουργία και οργάνωση της γνώσης σε διαφορετικούς τομείς. Ο επαγγελματικός ορίζοντας των αποφοίτων του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης δεν είναι πλέον μόνο η παραδοσιακή δημιουργία και διαχείριση βιβλιοθηκών, αλλά και η οργάνωση και παροχή όλων των μορφών πληροφοριών. Είναι επιτακτική η διεύρυνση των εργασιακών προοπτικών των σπουδαστών με την απασχόλησή τους στον αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων ευαίσθητων σε θέματα πληροφοριών. Γενικά έχει παρατηρηθεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε. αύξηση δυνατοτήτων για προσωπικό με υψηλό επίπεδο οργάνωσης πληροφοριών και πληροφορικής και αυξανόμενη χρήση στον ιδιωτικό τομέα, σε σύγκριση με το δημόσιο τομέα, ο οποίος αποτελούσε τον κυρίαρχο τομέα απασχόλησης των αποφοίτων του Τμήματος.
 - Παροχή γνώσεων σε κοινωνικοπολιτικές πλευρές της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως πρόσβαση και κοινωνική επίδραση των πληροφοριών, ρόλος των πολιτικών πληροφόρησης σε χώρες ή οργανισμούς και σχέση μεταξύ κοινωνίας και τεχνολογίας.
 - Ενδυνάμωση της θεωρητικής υποδομής που θα υποστηρίζει το γενικότερο γνωστικό επίπεδο των σπουδαστών του Τμήματος.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως ο βαθμός επιτυχίας του νέου προπτυχιακού προγράμματος σπουδών θα εξαρτηθεί καταλυτικά από την επάρκεια της χρηματοδότησης και των υποδομών που απαιτούνται τόσο για εκπαιδευτικούς όσο και για ερευνητικούς σκοπούς.

Σε μεταπτυχιακό επίπεδο στην Ελλάδα αξίζει να αναφέρουμε την ύπαρξη του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Επιστήμη της Πληροφορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, το οποίο χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II και διαθέτει δύο κατευθύνσεις: την πρώτη με τίτλο *«Διοίκηση και Οργάνωση Βιβλιοθηκών με έμφαση στις Νέες Τεχνολογίες της Πληροφορίας»* που οργανώνεται σε σύμπραξη με το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας του ΤΕΙ Αθήνας και τη δεύτερη με τίτλο *«Υπηρεσίες Πληροφόρησης σε Ψηφιακό Περιβάλλον»* που οργανώνεται με την αποκλειστική ευθύνη του Ιονίου Πανεπιστημίου. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα στοχεύει στο να εξειδικεύσει τους πτυχιούχους των τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας,

αλλά και άλλων τμημάτων των πανεπιστημίων της χώρας και ισοτίμων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και επαγγελματιών του χώρου των βιβλιοθηκών και της Πληροφόρησης, σε θέματα ενσωμάτωσης και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών της Πληροφορίας και να προετοιμάσει γενικότερα εξειδικευμένα στελέχη, ικανά τόσο να εκμεταλλευτούν τις νέες δυνατότητες σε επαγγελματικό επίπεδο και σε επίπεδο οργάνωσης σύγχρονων υπηρεσιών πληροφόρησης, όσο και να προωθήσουν την έρευνα και την παραγωγή νέας γνώσης στους σχετικούς, καίριου κοινωνικού ενδιαφέροντος, τομείς.

6. Συμπεράσματα

Η εξέλιξη της Τεχνολογίας της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) που έχει συντελεστεί τις τελευταίες δεκαετίες έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο επάγγελμα της Πληροφόρησης. Οι επιστήμονες αυτού του τομέα, προκειμένου να είναι σε θέση να χειρίζονται τα νέα μέσα, να οργανώνουν τις πληροφορίες στο ψηφιακό περιβάλλον και να ικανοποιούν τις πληροφοριακές ανάγκες των χρηστών, θα πρέπει να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες.

Η απόκτηση αυτών των νέων δεξιοτήτων, αν και αποτελεί πρόβλημα για τους περισσότερους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης που είναι συνηθισμένοι σε παραδοσιακές πρακτικές, κρίνεται αναγκαία καθώς το νέο τεχνολογικό περιβάλλον ασκεί μεγάλη πίεση, αλλά και ταυτόχρονα δημιουργεί τις ιδανικές συνθήκες για να αλλάξει η γενική αντίληψη του κοινού για το επάγγελμα και να εδραιωθεί ακόμα καλύτερα η επιστήμη αυτή που ταλαντεύεται τα τελευταία χρόνια με τη διείσδυση του Παγκόσμιου Ιστού.

Το γεγονός αυτό φαίνεται να το έχουν συνειδητοποιήσει οι περισσότερες βιβλιοθηκονομικές ανά τον κόσμο σχολές, οι οποίες έχουν αναθεωρήσει τα προγράμματά τους και τα έχουν προσαρμόσει στις απαιτήσεις του νέου περιβάλλοντος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι νέες δεξιότητες παρέχονται σήμερα στους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης, τόσο κατά τη διάρκεια των σπουδών όσο και στο εργασιακό περιβάλλον, μέσω οργανωμένων σεμιναρίων και εργαστηρίων.

7. Βιβλιογραφία

Ελληνική

Μονιάρου, Β. κ.α., 2005. *Αλλαγές στην κοινωνία της πληροφορίας, αλλαγές στην εκπαίδευση των επαγγελματιών πληροφόρησης*. [online]. Διαθέσιμο στο: <http://eprints.rclis.org/archive/00012076/01/14psab025.pdf> [πρόσβαση 5 Απριλίου 2008]

Ξενόγλωσση

Ashcroft, L., 2004. Developing competencies, critical analysis and personal transferable skills in future information professionals. *Library Review*, 53 (2), p. 82-88.

Biddiscombe, R., 2001. The development of information professionals needs for Internet and IT skills: experiences at the University of Birmingham. *Program*, 35 (2), p. 157-166.

Brine, A. & Feather, J., 2002. Supporting the development of skills for information professionals. *Education for Information*, 20, p. 253-262.

Daniel, E. et al., 2001. Guidelines for Professional Library/Information Educational Programmes – 2000. *Information Development*, 17 (4), p. 269-271.

Fisher, B., 2004. Workforce skills development: the professional imperative for information services in the United Kingdom. Paper presented at ALIA conference, 2004.

Fourie, I., 2004. Librarians and the claiming of new roles: how can we try to make a difference? *Aslib Proceedings*, 56 (1), p. 62-74.

Harrison, C. T., 1994. S/NVQs and Professional Qualifications in Library and Information Services. *Librarian Career Development*, 2 (4), p. 24-28.

Krauss-Leichert, U., 2001. The multimedia sector: new fields of activity for information specialists. *IFLA Journal*, 27 (3), p. 163-170.

Myburg, S., 2003. Education directions for new information professionals. *The Australian Library Journal*, 52 (3), p. 1-12.

Pedley, P., 2001. The information professional of the 21st century. *Managing Information*, 8 (7), p. 8-9.

Sharp, K., 2001. Internet librarianship: traditional roles in a new environment. *IFLA Journal*, 27 (2), p. 78-81.

Sreenivasulu, V., 2000. The role of a digital librarian in the management of digital information systems (DIS). *The Electronic Library*, 18 (1), p. 12-20.

Tennant, R., 1999. Skills for the New Millennium. *Library Journal*, 124 (1), p.1-3.

Wittwer, R., 2001. Special libraries – how to survive the twenty-first century. *The Electronic Library*, 19 (4), p. 221-225.